

ПРО ДЕЯКІ ВИМОГИ ДО ПІДРУЧНИКА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В АСПЕКТІ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Навчання іноземної мови — складний процес, який передбачає не тільки передачу знань учням, а й формування мовленнєвих умінь і навичок. Все це робить підручник з іноземної мови не тільки носієм систематизованих знань, а і самостійною системою, яка моделює ту або іншу систему навчання, зумовлену концепцією автора, рівнем розвитку лінгвістики, дидактики, психології, методики, і спрямовану на досягнення поставленої мети навчання [2].

Беручи до уваги специфіку підручника з іноземної мови, мож-

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetman Ky

ву можна вважати основною одиницею навчання іноземної мови [1]. та слід зауважити, що будь-яка вправа в процесі навчання іноземних мов стає такою одиницею за умови, якщо вона характеризується всіма основними ознаками, властивими їй [4]. такими ознаками, характерними для організованого процесу вивчення іноземних мов, є мета, зміст, методи і засоби навчання. будь-яка вправа здійснюється з певною метою, містить дозу мовного матеріалу, реалізує той або інший прийом навчання і передбачає свій навчальний матеріал.

Для формування умінь і навичок не можна обмежуватися виконанням лише однієї вправи. Їх повинно бути багато, і всі вони мають бути взаємопов'язані. Взаємозв'язок і послідовність вправ визначається основними положеннями, які складають теоретичну основу системи навчання, таким чином, система вправ відповідає одній із методичних концепцій і поза нею не може існувати.

Вправа може включати навчальний текст, мовний зразок, правило, таблицю або малюнок, пояснення або переклад окремих слів, коментар та ін. Частіше за все ілюстративний і довідковий матеріал вноситься за рамки вправи. Вправа може і не включати деякі з названих вище компонентів, але обов'язковою її частиною буде завдання, яке є головною ознакою вправи. Відомо, що навчальний текст для вправи звичайно береться в готовому вигляді. Це може бути уривок з художнього твору, публіцистичної статті або авторський текст, але всі вони максимально наближені до стилю, який вивчається.

Оцінюючи систему навчання, визначають такі її характеристики: науковість, взаємозумовленість, послідовність і доступність, повторюваність мовленнєвих дій і мовного матеріалу, а також комунікативна спрямованість. Якщо відсутня хоча б одна з перерахованих характеристик, система перестає бути такою і перетворюється на комплекс або серію вправ. Цілком зрозуміло, що основою підручника з іноземної мови повинен бути не комплекс або серія вправ, а саме система, інакше він не буде підручником.

Щодо завдань, то потрібно зазначити, що саме формулювання завдань, правил, усіх визначень або коментарю підручника вимагає від нього дидактичного стилю, істотними характеристиками якого є нормативність, переконливість, науковість, логічність, переконливість, виразність, ясність, спрямованість, емоційність, доступність [3]. Однак під час навчання дидактичний стиль мови передбачається при використанні не тільки іноземної, а й рідної мов.

Отже, можна зробити висновок, що дидактичний стиль мови враховує рефлекс саморозвитку і повинен бути обов'язковим компонентом підручника з іноземної мови, оскільки він забезпечує доступність, варіативність, спрямованість і елементи проблемності в спілкуванні автора підручника з учнем.

Доступність досягається відмовою від граматичної мета-мови, де це можливо, простотою, ясністю і логічністю викладу, а також забезпечується урахуванням особливостей контингенту учнів.

Під варіативністю розуміється не тільки зміна стилю мови в залежності від контингенту учнів і визначення засобів навчання, а й вибір мови, якою формулюється завдання, правило або коментар. Якщо навчальний текст і мовленнєві зразки переважною більшістю випадків подані іноземною мовою, то завдання, правила можуть бути сформульовані і рідною мовою учнів. Причому завдання і правила потрібно викладати рідною мовою учнів кожного разу, якщо виникають труднощі їх розуміння на іноземній.

Під спрямованістю розуміється відмова у всіх можливих випадках від наказового способу викладу, оскільки доброзичливе звертання до учнів, підкреслення їх рівноправного партнерства — необхідні умови заохочення їх до дії.

Щодо елементів проблемності, то їх вкраплення в завдання викликає у студентів інтерес до вправ, підвищує мотивацію вивчення іноземної мови.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що від того, наскільки підручник з іноземної мови буде відповідати визначеним вимогам, настільки ефективнішим буде його творчий і навчальний потенціал.

Література

1. Бим И. Л. Выделение единицы обучения иностранным языкам — важнейшая предпосылка управляемого формирования иноязычной речевой деятельности // Иностранные языки в школе. — 1975. — № 6.
2. Бим И. Л. Система обучения иностранным языкам в средней школе и учебник как модель ее реализации. — М., 1974.
3. Вольтер Э. Г. Методические разработки по дидактической речи в помощь будущему учителю французского языка. — М., 1985.
4. Выготский Л. С. Мышление и речь. М. — Л., 1934.

Н. А. Шамхалова, ст. викладач

В. І. Гинний, викладач,

Н. М. Голуб, ст. викладач

кафедра іноземних мов
фінансово-економічного факультету

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Наприкінці ХХ століття сталися суттєві зміни педагогічних і психологічних основ систем освіти різних країн світу. Базовою концепцією сучасної системи освіти стала її гуманізація, а педагогіка гуманізму вийшла на новий рівень у своєму розвитку. Однією з основних ідей педагогіки гуманізму є особистісна воля суб'єкта навчання, його уміння прогнозувати і контролювати свою діяльність. Учень здобуває статус суб'єкта в основному завдяки його активній позиції в процесі засвоєння знань. Справедливо вважають, що знання здобувається тільки в процесі активної діяльності. Також це поняття включає активну участь суб'єкта у визначенні стратегії навчання, виборі мети, змісту і форм.

Такі особливості процесу навчання стають більш актуальними завдяки використанню сучасних технологій комп'ютерного навчання і «дистанційної освіти», що створює передумови для самоосвіти. Це є наслідком сучасної тенденції глобальної інформатизації суспільства, коли суб'єкт навчання піддається впливу величезного інформаційного поля і змушений пристосуватися, щоб успішно орієнтуватися в цьому «океані» інформації.

Грунтуючись на базових принципах педагогіки гуманізму, сучасна теорія і практика виховання вважає пріоритетним завданням сприяти становленню й удосконаленню цілісної особистості,